

ปัญหาสาธารณะ: กรณีแนวคิดให้เอกชนเช่าอุทยานแห่งชาติ

ดร.บวร ประพฤติกิติ

บทนำ

ปัญหาสาธารณะ(Public Issues)เป็นประเด็นสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนา นโยบายสาธารณะที่ดีที่ตอบสนองต่อประโยชน์สุขของประชาชนส่วนใหญ่ ในกรอบ ความคิดของนักรัฐศาสตร์และผู้ปกครองที่มองประชาธิปไตยเป็นกติกายาไ้ได้กรอบ แห่งศีลธรรมและจริยธรรม ปัญหาสาธารณะเป็นประเด็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นใน กระบวนการทางสังคมและส่งผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นๆ

ดังนั้นกระบวนการที่จะวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัญหาสาธารณะจึงต้องอาศัย ความรู้ องค์ความรู้จากนักวิชาการที่มีความรู้ชัดเจนชัดแจ้งในด้านกรอบแนวคิดและ วิธีวิจัย ร่วมกับการวิจัยจากกระบวนการคิดจากความรู้ลึกในประเด็นปัญหาจาก ประสบการณ์ชีวิตของนักวิจัยชุมชน เป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการพัฒนานโยบาย สาธารณะที่ดี

โจทย์ที่ตั้งคือ อุทยานแห่งชาติเป็นประเด็นปัญหาสาธารณะหรือไม่? คำตอบ ที่ฟันธงคือ “อุทยานแห่งชาติเป็นสมบัติล้ำค่าของแผ่นดินไทย” กล่าวได้ว่าเป็น ทรัพยากรฐานรากของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในกรอบปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง เป็นทุนทางสังคมและเป็นทุนของแผ่นดินที่ผู้บริหารประเทศต้อง ใช้ปัญญาไตร่ตรองก่อนตัดสินใจดำเนินการ เพราะผลกระทบของนโยบายจะส่งไป ถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสังคมทุกรุ่นในปัจจุบันและอนาคต(Stakeholders)

เอกชนกับแนวคิดการบริหารอุทยานฯ

กรอบแนวคิดของการให้เช่าอุทยานเป็นวิธีคิดแบบเก่าที่พัฒนาจากระบบทุน นิยมประชาธิปไตย(Capitalist Democracy)โดยยึดหลักการบริหารจัดการที่นำไปสู่ การสร้างกำไรสูงสุดมีต้นทุนที่ต่ำที่สุดและ ใช้กลไกราคาและคุณภาพเป็นปัจจัย กำหนดตลาดของผู้บริโภค จากพื้นฐานคิดแบบนี้ส่งผลให้ข้าราชการของรัฐและ นักการเมืองมีความต้องการเข้ามาปรับเปลี่ยนแนวนโยบายการจัดการบริหาร อุทยานแห่งชาติที่เป็นข่าวในปัจจุบัน

การนำแนวคิดแบบธุรกิจมาบริหารสินทรัพย์ของแผ่นดินจึงต้องคำนึงถึงปรัชญาพื้นฐานของการบริหารสินทรัพย์ของรัฐเพื่อประโยชน์ของเอกชนหรือคนบางกลุ่มที่เข้ามาร่วมจัดการผลประโยชน์ของรัฐ(Private Use of Public Interest) ประเด็นแรกอุทยานแห่งชาติเป็นต้นทุนทางสังคมเป็นสินค้าและประโยชน์สาธารณะที่ไม่ควรมากำหนดผลกำไรเป็นตัวเงิน(Profit) ผลกำไรที่ประชาชนทุกคนได้รับคือได้ชื่นชมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สวยงามถ้วนหน้าทุกคน

ลองดูตัวอย่างทรัพยากรธรรมชาติในริมทะเลจังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ในปัจจุบันย้อนหลัง 20 ปี กับสถานการณ์ในปัจจุบัน ก็จะทราบว่า การเปิดให้มีระบบการจัดการบริหารโดยเอกชนดูแลทรัพยากรธรรมชาติแบบเบ็ดเสร็จนั้นได้ทำร้ายประชาชนส่วนใหญ่ที่ไม่มีกำลังเงินพอที่จะซื้อบริการในระบบทุนนิยมได้ คนเหล่านั้นเป็นผู้เสียประโยชน์ทั้งๆที่เป็นเจ้าของทรัพยากรสาธารณะ ถนนสาธารณะริมชายหาดบางสายลงทุนด้วยภาษีประชาชน ที่เคยเดินเข้าออกได้ในอดีตกลับทำไม่ได้ด้วยสาเหตุนี้ รัฐบาลต้องการแบบนี้หรือ?

การบริหารต้นทุนให้ต่ำเพื่อกำไรมากๆสะท้อนปัญหาความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะนักบริหารธุรกิจ(Corporate Social Responsibility) เป็นจริยธรรมการบริหารของภาคเอกชน จะยังวางเป็นบรรทัดฐานหรือไม่ อย่างไร การได้กำไรมากๆแล้วส่งเงินกำไรส่วนหนึ่งคืนกลับสู่รัฐเงินส่วนนั้นจะนำมาแก้ปัญหาหน้าเสา มีขยะและ สิ่งสกปรกถนนเมือง อากาศเป็นพิษ อาชญากรรมหรือไม่ หรือผลกำไรกลับไปสร้างความร่ำรวยให้กับผู้มีอำนาจในกระบวนการตัดสินใจ?

การจัดแบ่งผู้บริโภคตามมาตรฐานรายได้ เป็นกระบวนการที่ยุติธรรมหรือไม่ เพราะทรัพยากรธรรมชาติเป็นสมบัติของแผ่นดิน ไม่มีใครเป็นเจ้าของเหมือนทรัพย์สินของภาคเอกชน ประชาชนทุกคน รวยหรือจนมีสิทธิชื่นชมทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้น รัฐไม่สามารถแบ่งแยกกลุ่มผู้บริโภคได้ว่าอุทยานนี้บริโภคได้เฉพาะผู้มีรายได้สูง ผู้มีรายได้ปานกลาง ผู้มีรายได้ต่ำหรือไม่มีรายได้ คิดแบบนี้ไม่ได้ การจัดการอุทยานจึงต้องอาศัยความรัก จิตสาธารณะของประชาชนและข้าราชการของแผ่นดินในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้นให้อยู่ยั่งยืนได้ตลอดไปชั่วลูกชั่วหลาน

ประชาชนและจิตสาธารณะ

กระบวนการนโยบายสาธารณะที่ดี ตอบโจทย์นี้ได้ว่า อุทยานแห่งชาติเป็นสมบัติสาธารณะไม่ใช่สมบัติส่วนตัวของใคร แล้วผลัดกันชม การกำหนดนโยบายสาธารณะที่ดีเรื่องการจัดการบริหารอุทยานแห่งชาติจึงต้องใช้ความกล้าหาญของเหล่าข้าราชการของแผ่นดินคัดค้านการนำแนวคิดธุรกิจมาทำกำไรโดยอ้างการยกระดับคุณภาพของสถานที่บริการและเงินงบประมาณที่มาจากกำไรในการจัดการคืนให้กับภาครัฐ ความกล้าหาญและการมีจิตสาธารณะเป็นจริยธรรมของข้าราชการและผู้ปกครองที่ดี

ประเด็นที่สอง การจัดการอุทยานแห่งชาติต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างยิ่ง หมายความว่าประชาชนดูแลอุทยานเสมือนบ้านของตนเองอย่าทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ช่วยกันบำรุงรักษา ช่วยกันเสียสละบริจาคกำลังทรัพย์สินที่พอมี ดูแลทรัพย์สมบัติของแผ่นดินให้คงอยู่ตราบนานเท่านาน

ประการที่สามกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นกลไกการบริหารที่ต้องมีผู้นำจิตสาธารณะ ในระบอบประชาธิปไตยที่เน้นการปกครองตนเอง แกนนำประชาชนในท้องถิ่นต้องช่วยกันสร้างและพัฒนาผู้นำที่เสียสละเป็นผู้ผลักดันกระบวนการภาคประชาชนในการปกป้อง บำรุงและรักษาอุทยานแห่งชาติ ไม่ใช่ช่วยกันทำลายหรือทำร้ายทรัพยากรธรรมชาติ

ประการสุดท้ายประชาชนที่รวมตัวกันเป็นชุมชนเข้มแข็งเท่านั้นจึงจะสามารถช่วยพลังราชการในการรักษาอุทยานแห่งชาติไว้ได้ ไม่จำเป็นต้องให้เอกชนเช่า การปลูกป่าโดยประชาชน ดูแลผืนป่าโดยประชาชนเป็นกระบวนการที่มาจากฐานคิดว่าประโยชน์สาธารณะคือประโยชน์สุขของประชาชนทุกคน อย่าให้ใคร ผู้ใดเอาสมบัติสาธารณะเป็นของส่วนตัวอีกเลยครับ